

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 6 juni 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om de olympiska spelen på idrottsforum.org](http://idrottsforum.org)

När de olympiska sommarspelen 2012 går av stapeln är det första gången en värdstad – nämligen London – arrangerar spelen för tredje gången; endast tre städer, Aten, Paris och Los Angeles, har haft spelen två gånger. London var värdstad 1908 och 1948, och i upptakten till, och kölvattnet efter, spelen 2012 lär vi översvämmas av böcker om dessa tre olympiader. Redan nu, dock, förmärks en viss aktivitet i den riktningen; ett tecken på det är *The 1908 Olympics: The First London Games* av Keith Baker (SportsBooks), som möjligen också kan ses som en hundraårsmarkering inför Beijingspelen 2008. Sheffieldbaserade Keith Baker är journalist och amatörhistoriker, och enligt vår recensent Frank Östergren uppvisar boken dessvärre en del tecken på amatörstatusen – faktafel, diskutabel disposition, bristande engagemang. Men efter en första, svagare halva, plockar Baker upp tempot i personporträtten, och i det avslutande, konkluderande avsnittet blir det riktigt bra. Och det är ju ingen helt ovanlig progression i ett författarskap.

När de olympiska spelen kom till London

Frank Östergren

Journalist

*Keith Baker***The 1908 Olympics: The First London Games**

179 sidor, hft., ill.

Cheltenham, Glos: SportsBooks 2008

ISBN 978-1-899807-61-1

Om olympiaden i Stockholm 1912 var den soliga, då var olympiaden i London 1908 den regniga.

Endast maratonloppsdagen med dess mytologiskt färgade slut, och prisutdelningsdagen på White City Stadium i Shepherd's Bush sägs ha varit soliga.

Med tanke på att spelen pågick mellan den 27 april och 31 oktober är också det en uppgift vars sanning urholkats av tidens gång. Samt av det faktum att just under friidrottstävlingarna på White City Stadium var vädret vad vi brukar kallar typiskt brittiskt.

Väder må vara allas samtalsämne, Londonspelen 1908 är också de föremål för meningsutbyte. Var det de spelen och inte Stockholm 1912 som gjorde att OS-tanken överlevde? Fanns det en verklig konflikt mellan Storbritannien och USA eller orsakades incidenterna av ett antal missförstånd? Samt, maratonloppet, vad hände egentligen på det avslutande stadionvarvet, hade italienaren Dorando Pietri kunnat nå mållinjen utan funktionärshjälp?

Rappt berättat och utgivet i pocketformat har den engelske journalisten och amatörforskaren Keith Baker skrivit om London 1908. Riktigt varför han skrivit boken är luddigt, i eftertexten anger han att intresset tog sin början när

London 50 år senare åter var OS-värd. Med luddigt menar jag också att hade han tagit uppgiften på allvar hade det funnits fler fakta, större närvaro och en annorlunda disposition av texten. Vi får spelen i sammandrag och vi får det förväntade, med fokus på maratonloppet, finalen 400 meter, dragkampsbråket och incidenterna i förhållandet mellan USA och Storbritannien.

Presentationen är som redan skrivits rapp, vilket i det här sammanhanget är lika med lättviktig och lättläst. Tjong rakt in i handlingen, efter en hurtig snabbskiss över OS tidiga historia och hur London fick spelen; Rom tvingades avsäga sig värdskapet på grund av ett vulkanutbrott som krävde nationens resurser.

Londons åtagande var riskabelt, arrangemanget kunde genomföras genom samarbete med ett överstatligt utställningsprojekt samt stora frivilliga bidrag. Olympiska spelen var fortfarande en privat angelägenhet, regeringsbidragens tid hade ännu inte kommit. White City Stadium byggdes, en för dåtiden imponerade arena, och den designades helt för spelen. Detta var nödvändigt, för de flesta av de 22 grenarna avgjordes på arenan, samtidigt som löpare sprang kunde cyklister tävla och på innerplanen fanns en simbassäng och gymnaster hade gruppövning i närheten av stavhopparna. Detta är inte helt korrekt, men uppräknings görs här för att visa att det ännu var långt till senare spels många olika arenor.

Boken är tudelad. Först en kronologisk redogörelse för spelens gång, därefter porträtteras ett antal deltagare, i huvudsak briter och amerikaner, samt givetvis Dorando Pietri. Invigningen ägnas stort utrymme, med dess så kallade flaggincidenter. Sveriges och USA:s flagga saknades i fanborgen, något USA enligt rapporter ondgjorde sig över, medan svenskarna inte brydde sig. USA:s fanbärare sänkte inte flaggan för kung Edvard VII, vilket fick värdlandet att ondgöra sig. Så fortsatte det, spelen framöver, och orsaken var den irländska frågan. Irland hade velat tävla under egen fana, men Storbritannien sa nej. Lägg till att i USA:s trupp fanns ett flertal aktiva vars rötter var irländska. Den irländska konflikten hade kanske kunnat hållas utanför arenan, om inte arrangörerna ensidigt var just arrangörer. Alla domare och funktionärer var briter och de tolkade ofta till brittisk fördel. Kanske inte alltid medvetet, ännu fanns nämligen inte enhetliga regler för idrott; vad som gällde i ett land gällde inte nödvändigtvis i ett annat.

Det var först efter London 1908 som skilda löparbanor infördes på 400 meter, och en låda där stavhopparna fäste staven vid upphoppet blev standard. Å andra sidan var simtävlingarna 1908 de första som avgjordes på skilda banor och i bassäng.

Keith Baker redogör för konflikterna med hjälp av tidnings- och bokcitat. Men bara redogör, bakgrund och analys lämnas åt sidan och då tidigt faktafel syns läser man resten med pocketglasögon. Exempelvis påstås (sidan 28) att Sverige övervägde att lämna spelen på grund av usla domare i brottnings, vilket författaren finner märkligt då Sverige skulle arrangera nästa spel. Vad gäller det sistnämnda avgjordes det först 1909 att spelen tilldelades Stockholm, och vad gäller brottnings tilläts mot reglerna en extra vilodag för slutsegraren Frithiof Mårtensson att bli frisk så att han kunde ställa upp i finalen mot Mauritz Andersson.

Maratonloppet får givetvis stort utrymme, men varifrån kommer uppgiften att författaren Arthur Conan Doyle startade en insamling till Dorando Pietri så att denne kunde öppna ett bageri? Uppgiften blir ännu märkligare då i det senare kapitlet om Dorando Pietri bageriet inte nämns, bara att Sherlock Holmes-figures skapare var en av de pressmän som tilläts vara på innerplanen under maratonloppet. På de teckningar av målgången som finns är det Arthur Conan Doyle som är till höger om italienaren. Intressantare för idrottsforskare vore att få veta namnen på den funktionär som fysiskt hjälpte Dorando Pietri och om det fanns några uppgifter om vad som styrde dennes agerande.

Knappt halva boken har förflutit när redogörelsen för spelen är över. Nu kommer porträtten och med dessa också en penna med bättre prosa. Fortfarande lättläst och fortfarande klipp och klistra med lämpliga citat, gärna positiva. Men personerna stiger fram och lite svett och uppoffring kommer ur sidorna. Till uppbyggnad är porträtten lika, barndom, upptäckt, framgång, efter OS och livet slutskede, ofta tragiskt eller olycksdrabbat. Den initierade kan det mesta, Keith Baker har inte gjort någon egen forskning utan sammanställer endast vad andra redovisat. Dessvärre gör han inget större väsen av det faktum att det var första gången kvinnor tävlade, inte heller något om den genusdiskussion som måste ha föregått beslutet.

Glädjande nog är bokens avslutning stramare. Här dras slutsatser av vad spelen betydde för framtiden och hur de sågs av samtiden, bland annat vad gäller funktionärskonflikterna, och vilka lärdomar OS-ansvariga gjorde för framtiden. London-OS 1908 var den sista provisoriska olympiaden, framöver skulle det bli arrangörsordning och tydligt regelverk.

 Köp boken från [Adlibris.se](https://adlibris.se)

 Kjøp boken fra [Capris.no](https://capris.no)

 Køb bogen fra [eLounge.dk](https://elounge.dk)

www.idrottsforum.org | Redaktör **Kjell E. Eriksson** | Ansvarig utgivare **Aage Radmann**